

คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อารัมภบท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน้าที่ตรวจสอบ และรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่น เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

ภารกิจดังกล่าวมีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ของประเทศไทย และการปฏิบัติหน้าที่นี้จะต้องรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิมนุษยชนได้อย่างแท้จริง แต่โดยที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหน่วยงานเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางเท่านั้น จึงเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในเรื่องความรวดเร็ว และการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทัวถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีเหตุเกิดในพื้นที่ชนบทห่างไกล

การสร้างกลไกขึ้นในพื้นที่ โดยแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการ และภาคเอกชน ซึ่งอยู่ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ตาม พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๖ เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในจังหวัดนั้น ๆ จะทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านั้นสามารถเข้าทำการตรวจสอบ หรือแก้ไขได้รวดเร็วกว่า โดยไม่ต้องรอเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง จึงเป็นวิธีหนึ่งเพื่อแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าว และยังเป็นการสร้างเครือข่ายขยายบุคลากรด้านส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นอีกด้วย

ขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ที่มีส่วนร่วมจัดทำคู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่เล่มนี้ และขอบคุณ ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของจังหวัดต่าง ๆ ทุกท่าน ที่จะได้ช่วยกันปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ และประชาชนสืบต่อไป.

พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัฒ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประธานอนุกรรมการสิทธิมนุษยชน ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

สารบัญ

อารัมภบท

	หน้า
บทที่ 1 บทนำความเป็นมา	1
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	2
บทที่ 2 การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน	4
การรับเรื่องร้องเรียน	4
การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	14
การติดตามผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน	17
บทที่ 3 พนักงานเจ้าหน้าที่	18
บทบาทและภารกิจของพนักงานเจ้าหน้าที่	18
ลักษณะงานและแนวปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่	20
การสร้างสรรค์และการทำงานริเริ่มเชิงรุก	22
ภาคผนวก	23
ก. แหล่งข้อมูลการค้นคว้า	24
ข. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	25
ค. แบบฟอร์มที่ใช้ปฏิบัติงาน	33
ง. ศูนย์ประสานงานพนักงานเจ้าหน้าที่	43
จ. ค่าตอบแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง	44
คณะผู้จัดทำเอกสาร	45
การจัดส่งเอกสารคู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่	46

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การพัฒนาประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างสรรค์สังคมทำให้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก และในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบันก็ได้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์การตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่หลักเป็นหน่วยตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติครอบคลุมในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องสิทธิมนุษยชนและครอบคลุมทั่วประเทศ จึงมีเรื่องร้องเรียนที่หลากหลายทั่วประเทศเข้ามาโดยเฉลี่ยประมาณ 750 เรื่องต่อปี ในขณะที่มีสำนักงานแห่งเดียวในส่วนกลางและมีบุคลากรปฏิบัติงานประมาณ 160 คน ในการตอบสนองภารกิจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นผลให้ต้องมีการสร้างเครือข่ายในการทำงานเพื่อให้ความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งในการเข้าถึงและการรับบริการทั้งการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

โครงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อช่วยงานด้านการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนจึงเกิดขึ้นเพื่อระดมความร่วมมือทั้งจากบุคลากรภาครัฐและภาคประชาชน ในขั้นต้นจะมีบุคลากรจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่และมีภาคประชาชนจากสภาพทนายความเข้าร่วมด้วยและโอกาสต่อไปจะมีภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วมร่วมมากขึ้นเมื่อการดำเนินการมีความชำนาญและมีความคล่องตัวมากขึ้น

การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างความเชื่อถือในกระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกระจายอำนาจลงไปในพื้นที่ช่วยประหยัดงบประมาณและเวลาในการตรวจสอบ เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจะกระจายอยู่ในพื้นที่ เป็นผู้รู้จักพื้นที่ดี ทำให้การตรวจสอบมีความสะดวกคล่องตัว ประหยัดเวลาและงบประมาณได้ดีกว่าการที่จะส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางลงไปตรวจสอบในทุกเรื่อง

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีขึ้นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เกิดจากความต้องการของประชาชนเพื่อให้มีกลไกอิสระ เพื่อทำหน้าที่ ตรวจสอบ ส่งเสริม คัดกรอง และพิทักษ์สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของประชาชน ให้มีผลปรากฏเป็นจริงตามที่มีกฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวางไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว หลังจากนั้นรัฐสภาให้มติให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 พฤศจิกายน 2542 เป็นต้นไป

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
2. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
3. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
4. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน
5. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรการเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
6. จัดทำรายงานประจำปี เพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และเปิดเผยต่อสาธารณชน
7. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา
8. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
9. แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีก 3 ประการ คือ

1) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

2) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

3) ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บทที่ 2

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งภารกิจนี้จะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดสังคมสิทธิมนุษยชน เพราะเหตุว่าในกระบวนการทำงานเรื่องการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมีขั้นตอนที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชน ข้าราชการ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ผลส่วนหนึ่งของการดำเนินการจะเป็นการช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน ทำให้คนทั่วไปรู้สึกว่าการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับทุกคน สาระสำคัญของบทที่ 2 นี้จะเป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การรับเรื่องร้องเรียน การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการติดตามผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยรายละเอียด ดังนี้

การรับเรื่องร้องเรียน

1. การร้องเรียน

➤ กรณีร้องเรียนด้วยวาจา

1) เตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ประสงค์ที่จะร้องเรียน เช่น

- กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับที่ดิน ได้แก่ สำเนาโฉนดที่ดิน สำเนาทะเบียนบ้านรับรองการทำประโยชน์ในที่ดิน (น.ส.3 ก. , น.ส.3) หรือใบแจ้งสิทธิการครอบครอง(ส.ค.1) สำเนาใบตราจอง สำเนาใบเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท.5) สำเนาแผนที่ระวาง สำเนาภาพถ่ายที่ดินพิพาท เป็นต้น

- กรณีร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐทำร้ายร่างกาย ได้แก่ สำเนาภาพถ่ายบาดแผล สำเนาใบรายงานความเห็นแพทย์ (ใบรับรองแพทย์) เป็นต้น

2) แจ้งความประสงค์ต่อเจ้าหน้าที่ตุลาการ หรือเจ้าหน้าที่นิติกร ประจำกลุ่มงานประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

3) ให้ข้อมูล หรือให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนแก่เจ้าหน้าที่พอสังเขป ดังนี้ ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทน ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

➤ กรณีร้องเรียนเป็นหนังสือ

1) ทำเป็นหนังสือ โดยระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ พร้อม
ทั้งลงลายมือชื่อ

2) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลยการ
กระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

3) แนบเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนา
ทะเบียนบ้านและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ประสงค์จะร้องเรียน

หมายเหตุ กรณีมีการร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีผลการดำเนินการ
หรือไม่ประการใด แนบเอกสารดังกล่าวประกอบด้วย

➤ กรณีร้องเรียนทางโทรศัพท์

1) แจ้งชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทนแก่เจ้าหน้าที่กลุ่มงานประสาน
การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (ศูนย์รับเรื่องฯ)

2) แจ้งข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลย
การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่

3) กรณีที่เคยร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ก่อนแล้ว และมีผลการ
ดำเนินการหรือไม่ประการใด แจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวด้วย

4) จัดส่งเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องให้แก่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติทางไปรษณีย์ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ

➤ กรณีร้องเรียนทางโทรสาร

1) ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ

2) ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลย
การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

3) กรณีที่เคยร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ก่อนแล้ว และมีผลการ
ดำเนินการหรือไม่ประการใด ระบุผลการดำเนินการดังกล่าวประกอบด้วย

4) แนบเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนา
ทะเบียนบ้านและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ประสงค์จะร้องเรียน และจัดส่งสำเนาทาง
ไปรษณีย์

➤ กรณีร้องเรียนทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E – mail)

- 1) ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ
- 2) ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน
- 3) กรณีที่เคยร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ก่อนแล้ว และมีผลการดำเนินการหรือไม่ประการใด ระบุผลการดำเนินการดังกล่าวประกอบด้วย
- 4) แนบเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ประสงค์จะร้องเรียนหรือส่งทางไปรษณีย์

2. การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

1) ผู้มีสิทธิร้องเรียน

- 1.1) ผู้ถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- 1.2) ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- 1.3) องค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองได้หยิบยกเรื่องมาร้องเรียน
- 1.4) ผู้พบเห็นการละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม (ต้องเสนอให้ กสม. มีมติหยิบยก)

2) วิธีการร้องเรียน

- 2.1) ร้องเรียนเป็นหนังสือ
- 2.2) ร้องเรียนด้วยวาจา
- 2.3) ร้องเรียนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การร้องเรียนเป็นหนังสือ คำร้องจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ชื่อ ที่อยู่ (ที่ติดต่อได้) ของผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ
- 2) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เช่น ใครเป็นผู้กระทำ ที่ไหน เมื่อไหร่ กระทำอย่างไร และผู้ร้องเห็นว่าถูกละเมิดหรือไม่เป็นธรรมอย่างไร ต้องการได้รับความช่วยเหลือประการใด มีพยานหลักฐานที่สนับสนุนคำร้องเรียนอะไรบ้าง เป็นต้น
- 3) ลายมือชื่อของผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ

วิธีการยื่นหนังสือร้องเรียน

- 1) ยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- 2) ยื่นต่อกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติคนใดคนหนึ่ง
- 3) ยื่นต่อองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรอง
- 4) ส่งทางไปรษณีย์ไปยัง : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคาร บี ชั้น 6-7 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
- 5) ส่งทางโทรสาร : หมายเลข 02 1439578

ร้องเรียนด้วยวาจา

- 1) ทางโทรศัพท์ สายด่วน 1377 บันทึกโดยเจ้าหน้าที่รับคำร้อง และบันทึกการร้องเรียนตามแบบฟอร์มซึ่ง

แบบคำร้องเรียนจะต้องมีรายละเอียด ดังนี้

- วัน เดือน ปี ที่รับเรื่อง
- ชื่อ ที่อยู่/หมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้) ของผู้ร้อง
- ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่ถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- เจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องลงชื่อในบันทึกการรับคำร้อง

- 2) ร้องเรียนด้วยตนเองที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน

เจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องจะบันทึกการร้องเรียนตามแบบฟอร์ม โดยจะต้องมีรายละเอียด

ดังนี้

- วัน เดือน ปี ที่รับเรื่อง
- ชื่อ ที่อยู่/หมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้) ของผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ
- ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่ถูกละเมิด หรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- ผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มการรับเรื่องร้องเรียน
- เจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อในบันทึกการรับคำร้อง

- เจ้าหน้าที่ออกไปรับคำร้องให้แก่ผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจ

การร้องเรียนด้วยวาจา หากไม่สามารถบันทึกการร้องเรียนตามแบบที่กำหนดได้ หรือในกรณีได้รับการร้องเรียนนอกสถานที่ตั้งสำนักงาน หรือมีเหตุจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขเยียวยาผู้ซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเร่งด่วน ให้ผู้รับคำร้องดำเนินการตามความเหมาะสม แต่ต้องจัดให้มีการบันทึกการร้องเรียนในภายหลัง

การร้องเรียนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- 1) คำร้องต้องมีรายละเอียดเช่นเดียวกับการร้องเรียนเป็นหนังสือ
- 2) ยื่นเรื่องร้องเรียนทาง E-mail : help@nhrc.or.th หรือทางเว็บไซต์ : www.nhrc.or.th

หมายเหตุ : การร้องเรียนเป็นหนังสือ โทรสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องร้องเรียนต้องตรวจสอบในเรื่องต่อไปนี้

- ความมีอยู่จริงของผู้ร้อง
- คำร้องมาจากตัวผู้ร้องหรือผู้รับมอบอำนาจจริงหรือไม่

ต้องส่งเอกสารหลักฐานแสดงตนพร้อมลงลายมือชื่อให้เจ้าหน้าที่ในภายหลัง

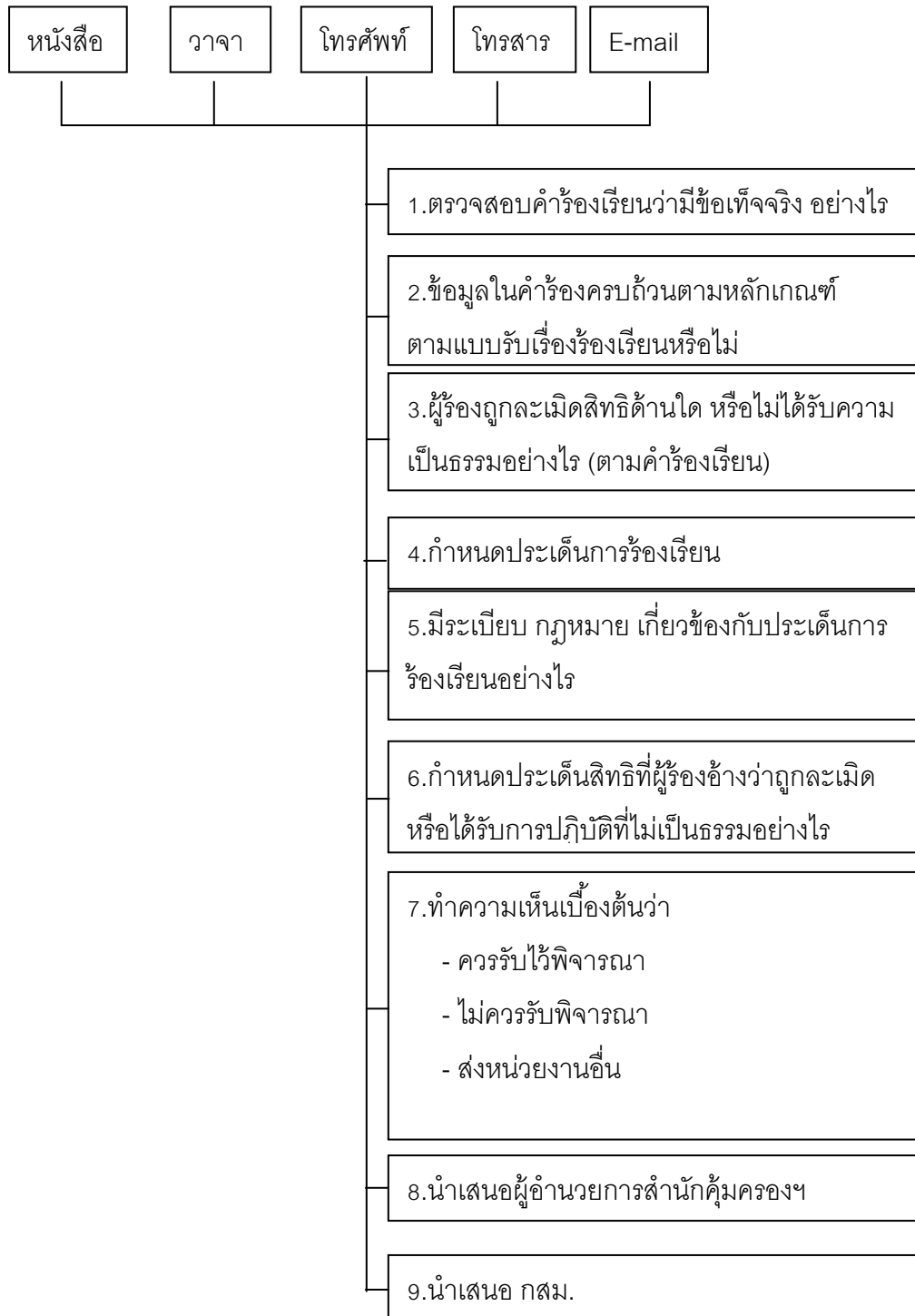
ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องร้องเรียนต้องแจ้งให้ผู้ร้องทราบว่า คำร้องมีผลผูกพันผู้ร้องตาม

กฎหมาย

วิธีปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียน

เมื่อได้รับคำร้องเรียน ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3. หลักเกณฑ์การพิจารณาเรื่องร้องเรียน

การรับเรื่องร้องเรียนต้องถือว่าเกณฑ์ที่จะใช้ในการตัดสินใจรับหรือไม่รับเรื่องร้องเรียนนั้นๆ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะการรับเรื่องร้องเรียนต้องยึดถือ

1. หลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ร้องและสิทธิของผู้ถูกร้อง ที่จะต้องสมดุลกัน
2. การมีบรรทัดฐานอย่างเดียวกัน

1. หลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ร้องและสิทธิของผู้ถูกร้อง ที่จะต้องสมดุลกัน

หลักสมดุลระหว่างสิทธิของผู้ร้องกับสิทธิของผู้ถูกร้อง หมายความว่า ผู้ร้องและผู้ถูกร้องต้องได้รับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ร้องจะมีความคิดว่าตนเองถูกละเมิด หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงมาร้องเรียนเพื่อให้ตรวจสอบผู้ถูกร้อง ในขณะที่ผู้ถูกร้องเมื่อจะต้องถูกตรวจสอบ ก็ต้องมีหลักประกันสิทธิของผู้ถูกร้องที่จะไม่ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกตรวจสอบโดยไม่มีมูลเช่นเดียวกัน (มาตรา 23 แห่ง พ.ร.บ.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ดังนั้น การรับเรื่องร้องเรียนจึงต้องมีเกณฑ์ในการรับเรื่องอย่างชัดเจน

2. การมีบรรทัดฐานอย่างเดียวกัน

การมีบรรทัดฐานอย่างเดียวกัน หมายความว่า เรื่องที่รับตรวจสอบ หรือที่ไม่รับตรวจสอบ เมื่อมีผู้ร้อง และมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ในทำนองเดียวกัน ต้องได้รับการดำเนินการในทำนองเดียวกันด้วย

แผนผังแสดงเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียน

หลักการ

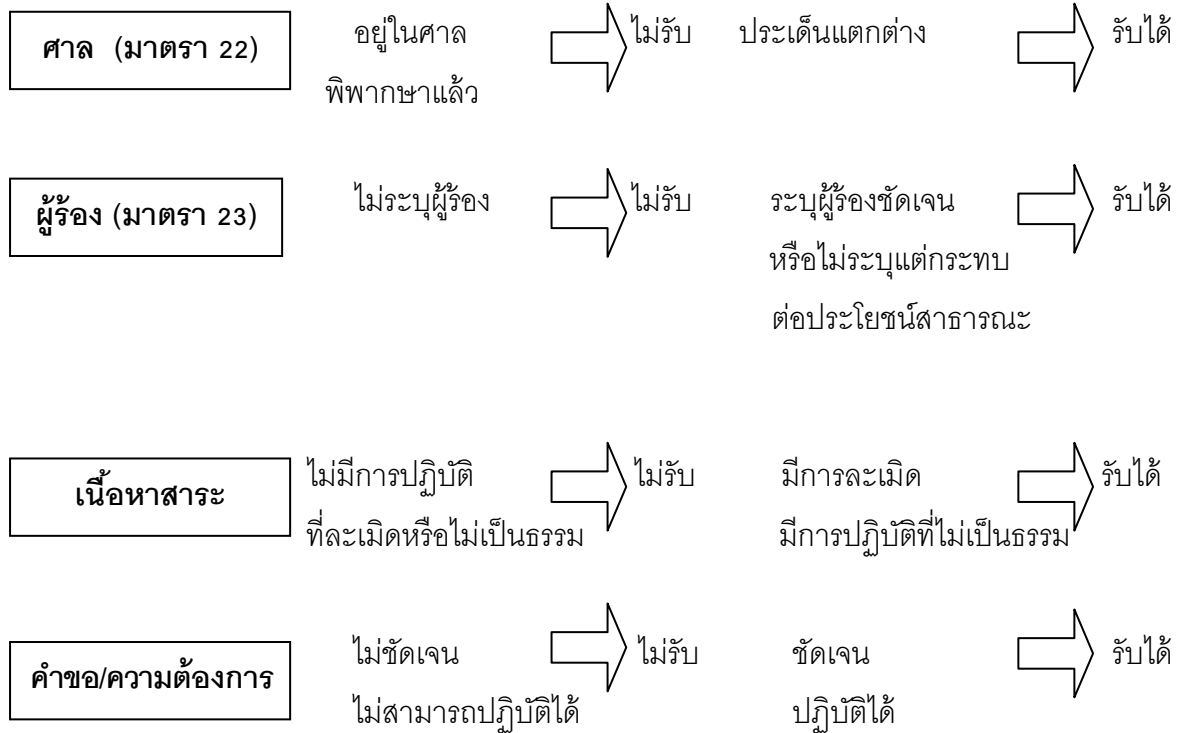
1. เป็นธรรมต่อผู้ร้องและผู้ถูกร้อง

+

2. การมีบรรทัดฐานอย่างเดียวกันทุกเรื่อง

เกณฑ์

การตัดสินใจเบื้องต้นของผู้รับเรื่องร้องเรียน

4. การปฏิบัติต่อผู้ร้องเรียน

การปฏิบัติต่อผู้ร้องเรียน หมายถึง การดำเนินการต่อผู้ร้องเพื่อให้การรับเรื่องร้องเรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการรับเรื่องร้องเรียนผู้ร้องจะมาด้วยท่าที อารมณ์ ที่แตกต่างกัน บางครั้งอาจจะมีลักษณะที่ก้าวร้าวรุนแรง ดังนั้น การปรับสภาพของผู้ร้องเรียนให้พร้อมที่จะให้ข้อเท็จจริงต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องร้องเรียนจึงมีความจำเป็น เนื่องจากผู้ร้องเรียนอาจจะมาในหลายลักษณะ เช่น ผู้ร้องเรียนมีความสับสน ใจร้อน หวาดกลัว มีอาการวิตกกังวลต่าง ๆ หรือผู้ร้องเรียนเป็นชาวต่างชาติ เป็นต้น

การปฏิบัติต่อผู้ร้องเรียน เพื่อให้การร้องเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ หรือให้ผู้ร้องเรียนสามารถให้ข้อเท็จจริงต่อผู้รับเรื่องร้องเรียนได้อย่างครบถ้วนชัดเจน ผู้รับเรื่องร้องเรียนพึงปฏิบัติดังนี้

- ปรับสภาพอารมณ์ให้มีความใจเย็น
- ต้องมีการศึกษาค้นคว้าให้มีความรอบรู้ สามารถตอบคำถามของผู้ร้องเรียนได้
- มีความเห็นอกเห็นใจ แสดงความเป็นมิตร
- มีความเป็นกลางไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายผู้ร้อง หรือผู้ถูกร้อง
- มีความละเอียดรอบคอบช่างสังเกต
- สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้
- สามารถสรุปประเด็น และตัดประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการร้องเรียนได้
- รู้จักขอข่ายการทำงานของหน่วยปฏิบัติงานต่างๆ เช่น กระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น
- ต้องทำให้ผู้ร้องเรียนรู้สึกได้ว่าปัญหาจะได้รับการแก้ไขหรือบรรเทา หรือรู้สึกว่าจะตนจะได้รับความเป็นธรรม

การให้คำแนะนำแก่ผู้ร้อง

ในบางกรณี ผู้รับเรื่องร้องเรียนจะต้องพิจารณาเรื่องร้องเรียนที่ผู้ร้องเรียนมาว่า เจ้าหน้าที่จะต้องให้คำแนะนำบางเรื่องแก่ผู้ร้องเพื่อประโยชน์ของผู้ร้อง (ช่องทางการใช้สิทธิของผู้ร้อง) เช่น การใช้สิทธิทางศาล การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐตามขั้นตอนปกติ รวมทั้งให้ผู้ร้องได้รับทราบว่าเมื่อมาร้องเรียนต่อผู้รับเรื่องร้องเรียนแล้ว จะมีผลอย่างไร หรือผู้ร้องจะได้รับประโยชน์ หรือการแก้ไขเยียวยาอย่างไร เช่น

- กรณีความเดือดร้อนของผู้ร้อง มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบตามขั้นตอนปกติหรือไม่
- การดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบตามขั้นตอนปกติจะให้ประโยชน์มากกว่าการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือไม่
- ในกรณีข้อกฎหมาย ต้องให้คำแนะนำเรื่องอายุความ การเรียกร้องค่าเสียหาย (หากมีสิทธิเรียกร้องได้) การอุทธรณ์คำสั่ง หรือสามารถประนีประนอมหรือทำข้อตกลงกับอีกฝ่ายหนึ่งได้หรือไม่
- ต้องคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการตรวจสอบ

5. บทบาทและหน้าที่ของผู้รับเรื่องร้องเรียน

เจ้าหน้าที่ขององค์กรเครือข่ายที่ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน

- 1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และทำความเข้าใจ
- 2) เมื่อมีผู้มาร้องเรียน พิจารณาว่าผู้ร้องเรียนมีข้อมูล เอกสารประกอบ ครบถ้วนหรือไม่
- 3) ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ตรวจสอบประเด็นข้อกฎหมาย ต้องมีการสอบถาม ตกเดือนเรื่องอายุความของเรื่องที่ร้องเรียน
- 4) พิจารณาเนื้อหาของเรื่องที่ร้องเรียนตามเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียนแล้วนำเสนอผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อ
 - การส่งต่อให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ
 - พิจารณาดำเนินการต่อเรื่องร้องเรียนนั้นภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน

การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ออกระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2545 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดเกี่ยวกับการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการร้องเรียนด้วยวาจากับการร้องเรียนด้วยวิธีอื่นใดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นการ เฉพาะ แต่ให้คณะกรรมการออกระเบียบกำหนดขึ้นได้

หากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีใดก็ต้องดำเนินการตามนัยมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 กล่าวคือให้คณะกรรมการแจ้งไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างว่า เป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือบุคคลหรือหน่วยงานที่คณะกรรมการเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานนั้นชี้แจงข้อเท็จจริงภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดในระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2545 ข้อ 14 ให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ถูกอ้างว่าเป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือบุคคล หรือหน่วยงานที่คณะกรรมการเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนชี้แจงข้อเท็จจริงภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการโดยคณะกรรมการอาจกำหนดระยะเวลาให้สั้นลง หรืออาจขยายเวลาได้อีกตามความเหมาะสม

ในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการต้องให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงภายในระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นคณะกรรมการต้องให้โอกาสผู้ร้องหรือผู้เกี่ยวข้องและผู้ถูกกล่าวอ้างชี้แจงรายละเอียดและเสนอพยานหลักฐานตามสมควรเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่มีการอ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

จะเห็นได้ว่ากระบวนการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นกระบวนการอำนวยความสะดวก คือ นอกจากต้องฟังความทุกฝ่ายแล้วยังต้องรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้าง การรับฟังพยานหลักฐาน จึงเป็นเรื่องสำคัญในการที่จะชี้ว่าข้อเท็จจริงตามที่กล่าวอ้างกันนั้นเป็นอย่างไร ทั้งนี้ เนื่องจากข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องเป็นเพียง “ประเด็นการร้องเรียน” การชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้ถูกกล่าวอ้างว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนอาจเป็นเพียง “ประเด็นข้อพิพาท” ที่จะนำไปสู่การตรวจสอบเท่านั้น ไม่อาจฟังเป็นที่ยุติได้ว่าความจริง เป็นเช่นไร

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้คณะกรรมการต้องให้โอกาส ผู้ร้อง ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงรายละเอียดและเสนอพยานหลักฐาน และเพื่อให้การรับฟังพยานหลักฐานเป็นไปโดยกว้างขวางเพียงพอ ยังบัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการมีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ เพื่อให้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใด ๆ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณาได้ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ในการมีหนังสือเรียกบุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่ง วัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องมา ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด (พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 32)

กระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้ความสำคัญกับการพิสูจน์ความจริงจากพยานหลักฐาน กระทั่งให้อำนาจคณะกรรมการดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่ใดๆเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีบทกำหนดโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ไม่มาให้ถ้อยคำ หรือ ไม่ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานที่ถูกเรียกหรือถูกสั่งให้ส่ง และมีบทกำหนดโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ที่ทำการต่อสู้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ ในการเข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและเพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน

นอกจากแหล่งที่มาของพยานหลักฐานและสภาพบังคับให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานแล้ว กระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังค้ำประกันสิทธิของผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้ร้อง หรือ ผู้ถูกกล่าวหา และขณะเดียวกันเป็นการค้ำประกันความโปร่งใสในการตรวจสอบ ดังนี้

“ในการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามวรรคหนึ่ง หากคู่กรณีต้องมาปรากฏ ต่อหน้าคณะกรรมการ คู่กรณีมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษา ของตนเข้ามาในกระบวนการพิจารณาตรวจสอบได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด” (พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26)

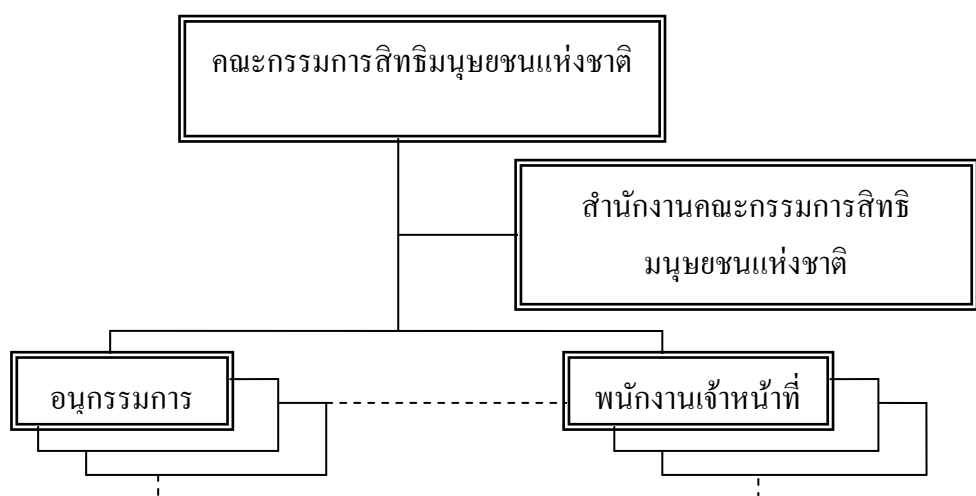

กลไกการตรวจสอบ

การรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจัดว่าเป็นกลไกสำคัญของการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่และภารกิจสำคัญของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การปฏิบัติภารกิจนี้ กฎหมายได้กำหนดให้มีกลไกทำหน้าที่ตรวจสอบไว้ ดังนี้

1. คณะกรรมการพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 วรรคสาม บัญญัติว่า “ในการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อทำหน้าที่สืบสวนและสอบสวนข้อเท็จจริงรับฟังคำชี้แจงและพยานหลักฐาน และจัดทำรายงาน ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด เสนอต่อคณะกรรมการได้ ในการนี้ให้คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกันกับคณะกรรมการ เว้นแต่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น
2. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พระราชบัญญัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 18 บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของ คณะกรรมการและให้มีอำนาจหน้าที่รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ และดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้อง ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
3. พนักงานเจ้าหน้าที่ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 วรรคท้าย บัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการ อาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานก็ได้”

การติดตามผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เมื่อการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเสร็จจะมีการจัดทำรายงานการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ระบุว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ หากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรายงานจะมีการเสนอมาตรการการแก้ไขการละเมิดให้บุคคลหรือหน่วยงานนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขหรือ ป้องกันมิให้ละเมิดซ้ำอีก

การดำเนินการจะมีการส่งรายงานการตรวจสอบให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขหรือป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อดำเนินการและแจ้งผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบภายในเวลาที่กำหนด หากไม่มีการแจ้งผลหรือไม่มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไข คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการที่เสนอในรายงานภายในหกสิบวัน (ตามมาตรา 30 พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542) และหากไม่มีการดำเนินการตามมาตรา 30 อีก ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไปและอาจเผยแพร่กรณีที่ไม่มีการดำเนินการให้สาธารณชนทราบได้ (ตามมาตรา 31 พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

การติดตามผลในพื้นที่ของแต่ละจังหวัด พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีบทบาทช่วยดำเนินการหรือติดตามผลเพื่อให้ทราบว่า ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไข เยียวยาแล้วหรือไม่ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ได้ดำเนินการตามมาตรการ การแก้ไขเพียงใดหรือไม่

บทที่ 3 พนักงานเจ้าหน้าที่

บทบาทและภารกิจของพนักงานเจ้าหน้าที่

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหรือป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น ซึ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่เพียงพอ ประกอบกับพบว่าพื้นที่ที่เกิดกรณีร้องเรียนนั้นมีหลากหลายลักษณะ ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ก็มีความสำคัญต่อการพิจารณาตรวจสอบให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนความร่วมมือของเครือข่ายสิทธิมนุษยชนทั้งภาครัฐและเอกชน ก็มีความสำคัญที่อาจทำให้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนลดน้อยเบาบางลง จึงเป็นที่มาของแนวความคิดที่จะบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ โดยเริ่มต้นเป็นโครงการนำร่อง จังหวัดอันเป็นที่ตั้งภาคด้านการระบอบการยุติธรรมและจังหวัดที่มีจำนวนเรื่องร้องเรียนมากที่สุดในแต่ละภาค เพื่อแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่จากภาครัฐและภาคเอกชนให้มีส่วนช่วยเหลือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การมอบหมายอำนาจหน้าที่

โดยที่พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๖ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้คำนิยามพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า บุคคลภายนอกซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน” พนักงานเจ้าหน้าที่จึงต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และในการแต่งตั้งนั้นต้องมีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงไปยังอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคท้าย ได้ให้อำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาให้อธิบายคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น เมื่อมีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจพิจารณามอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการมอบหมายภารกิจโดยคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่

ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการมอบหมายภารกิจโดยคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแต่งตั้งเป็นรายกรณีไป ซึ่งจะต้องกำหนดระยะเวลาในการทำ หน้าที่แต่ละครั้งไว้โดยชัดเจนเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับระเบียบของราชการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายใน การปฏิบัติหน้าที่

ด้วยข้อจำกัดขององค์กรในปัจจุบันที่ไม่มีหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชน กระจายไปในพื้นที่ ต่างๆ ของประเทศ ทำให้การทำหน้าที่ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น การแต่งตั้งพนักงาน เจ้าหน้าที่จากบุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ร่วมกับภาคเอกชน จึงเป็นมิติ ใหม่ในการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการเพื่อผลในการปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน อันจะ เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนตามที่มุ่งหวังต่อไป

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่จะเป็นไปตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติมอบหมาย ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยหลักคือ การแสวงหาข้อเท็จจริงใน เรื่องร้องเรียนด้วยการตรวจสอบสถานที่ การบันทึกถ้อยคำพยานบุคคล การรวบรวมเอกสารหลักฐาน ต่างๆ เป็นต้น จากนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้ทั้งหมด และสรุป รายงานไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือคณะอนุกรรมการ แล้วแต่กรณี เพื่อนำไป ประกอบการพิจารณาต่อไป

ลักษณะงานและแนวปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่

ลักษณะงาน

1. การรับเรื่องร้องเรียนกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อศูนย์ดำรงธรรมเมื่อรับเรื่องร้องเรียนแล้วพิจารณา หากเป็นเรื่องสิทธิมนุษยชนและไม่สามารถดำเนินการได้โดยกลไกบทบาทอำนาจหน้าที่ของจังหวัดเองให้ส่งเรื่องร้องเรียนนั้นไปยังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อทำการตรวจสอบต่อไป

2. การตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน จะมีลักษณะงานใน 2 ลักษณะคือ การสืบหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือคณะอนุกรรมการที่รับผิดชอบ พิจารณาแล้วอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ช่วยดำเนินการโดยกำหนดประเด็นส่งมอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ คือ

2.1 การสืบหาข้อเท็จจริง พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการสืบสวน และหรือการสอบปากคำพยาน บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะใช้แบบบันทึก หรือบันทึกภาพและหรือภาพเคลื่อนไหว ทั้งนี้ให้พิจารณาความเหมาะสม ความเป็นจริง ความน่าเชื่อถือ และที่สำคัญความปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระมัดระวังมิให้การสืบหาข้อเท็จจริงนั้น เกิดการละเมิดต่อพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น

2.2 การรวบรวมพยานหลักฐาน เป็นการหาสิ่งของต่างๆ เพื่อช่วยยืนยันข้อเท็จจริงเช่น เอกสาร (หนังสือสัญญา หนังสือเอกสารสิทธิ์ หนังสือสั่งการ บันทึกแสดงเจตนา ฯลฯ) พยานวัตถุ การบันทึกเสียง การจัดทำแผนผังแผนที่ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว

เมื่อได้ดำเนินการตาม ข้อ 2.1 และ ข้อ 2.2 แล้วให้สรุปเป็นรายงานการตรวจสอบต่อไป

3. การติดตามผลการตรวจสอบการละเมิด กรณีมีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีรายงานผลการตรวจสอบ และแจ้งผลไปยังผู้ร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้ว หากกรณีนั้นเกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะประสานขอความร่วมมือพนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดนั้นๆ ช่วยติดตามผลที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะไปดูพื้นที่ หรือสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วบันทึกรายงานผล

แนวปฏิบัติ

1. การสืบหาข้อเท็จจริงและการรวบรวมพยานหลักฐาน มีสิ่งที่ต้องระมัดระวังและคำนึงถึงความปลอดภัยของพยาน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และตัวพนักงานเจ้าหน้าที่เอง บางลักษณะอาจจะต้องปกปิดตามสมควรเพื่อการเข้าถึงหลักฐานและการป้องกันการทำลายหลักฐาน

2. การทำงานเป็นเครือข่ายกับภาคประชาชน การอาศัยประชาชนในท้องถิ่นชี้เบาะแสดำเนินการผ่านองค์กรพัฒนาเอกชนผู้นำท้องถิ่น อาจจะช่วยให้เข้าถึงข้อมูล หลักฐานได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3. การจัดลำดับการรวบรวมพยานหลักฐาน จะต้องพิจารณาว่าควรเริ่มจากฝ่ายผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรืออาจจะต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน เพื่อความปลอดภัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

4. การบันทึกข้อมูล ต้องบันทึก วัน เวลา สถานที่ สภาพแวดล้อม พฤติการณ์ รายละเอียดข้อเท็จจริง ให้ครบทุกประเด็น ให้มีเนื้อหาสาระเพียงพอที่จะพิจารณาได้ว่าการกระทำหรือการละเลยการกระทำที่มีการกล่าวอ้างเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่

5. การจัดทำบันทึก ผู้ให้ถ้อยคำ ต้องมีองค์ประกอบสามส่วนคือ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล สาระสำคัญของถ้อยคำที่ให้ และลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำ ผู้ทำบันทึกและหรือพยาน

6. การทำบันทึกสถานที่เกิดเหตุ และหรือแผนผังที่เกิดเหตุ ให้สามารถมองเห็นภาพหรือลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

7. การถ่ายภาพ และหรือ ภาพเคลื่อนไหว ของสถานที่เกิดเหตุ วัตถุพยาน สภาพร่างกาย บาดแผลตามร่างกาย

8. การบันทึกวัตถุพยาน ใช้ในกรณีที่ไม่สามารถนำวัตถุพยานประกอบสำนวน ซึ่งอาจจะเป็นเพราะขนาดใหญ่ เป็นของหวงห้าม หรือเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล ต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุพยานนั้นให้ชัดเจน

9. การบันทึกเสียง เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการบันทึกการให้ถ้อยคำ ป้องกันการขาดรายละเอียดของการบันทึกปากคำ

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ให้ทำหนังสือส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมเอกสาร พยานหลักฐานต่างๆ ในการทำงาน และรายการค่าใช้จ่ายต่างๆในการทำงาน เมื่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับหนังสือแล้วจะได้เร่งดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปโดยเร็ว

การสร้างสรรค์และการทำงานริเริ่มเชิงรุก

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นอกจากการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจะดำเนินการด้านการสร้างสรรค์และทำงานเชิงรุกด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ ควบคู่กันไปด้วย ลักษณะทำงานคู่ขนาน ดังนี้

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
2. การให้คำแนะนำและให้ความรู้พื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนในพื้นที่
3. การจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ ทั้งในลักษณะที่จัดดำเนินการโดยพนักงานเจ้าหน้าที่เอง หรืออาจจะจัดร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
4. การเข้าร่วมกิจกรรมและร่วมงานด้านสิทธิมนุษยชนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดขึ้นในแต่ละโอกาส
5. การเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ด้านสิทธิมนุษยชนโดยสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและขององค์กรเครือข่าย
6. การประสานงานเครือข่ายในพื้นที่เพื่อร่วมส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
7. งานสร้างสรรค์อื่นที่จะส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้จักปกป้องสิทธิของตนเอง ชุมชน และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

อนึ่ง โครงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในด้านการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ดำเนินการครั้งนี้เป็นโครงการ นำร่องเริ่มแรกในพื้นที่ 16 จังหวัด เมื่อดำเนินการไประยะหนึ่งก็จะทำการประเมินผลเพื่อทราบข้อขัดข้องหรือจุดที่ควรแก้ไขเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งจะขยายออกไปสู่จังหวัดอื่นๆ ในขั้นต่อไป โดยตั้งเป้าหมายไว้ให้ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย

คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่เล่มนี้เป็นการจัดทำครั้งแรก อาจมีความบกพร่องหรือตกหล่นอยู่บ้างต้องขออภัยและจะปรับปรุงให้ดีขึ้นในการจัดทำครั้งต่อไป

ภาคผนวก

ก. แหล่งข้อมูลการค้นคว้า

หน่วยงาน	เว็บไซต์
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	www.nhrc.or.th/
กระทรวงยุติธรรม - กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา - สำนักงานคุ้มครองพยาน	www.moj.go.th/ www.rlpd.moj.go.th/ www.rlpd.moj.go.th/rlpd12/ www.rlpd.moj.go.th/rlpd/WitnessProtection/index.html
กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	www.m-society.go.th
สำนักงานอัยการสูงสุด - สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (ส่วนกลาง)	www.ago.go.th/ www.lawaid.ago.go.th/home.html
สภานายความ	www.lc.thaiitlaw.com/
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	www.ocpb.go.th/
สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	www.ombudsman.go.th/
สำนักงานสิทธิมนุษยชนศึกษาและการพัฒนาสังคม	www.humanrights-mu.org/
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ มูลนิธิกระจกเงา	www.notforsale.in.th/
คณะกรรมการรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชน	www.oknation.net/blog/humanrights
ศูนย์ข้อมูลเพื่อเสรีภาพประชาชน	www.sereee.net/
มูลนิธิปวีณา หงสกุล เพื่อเด็กและสตรี	www.pavena.thai.com
โครงการส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองสุขภาพและสิทธิมนุษยชนด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว	www.thaichildrenright.net/

ข. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายพันธกรณีตามปฏิญญาสากล อนุสัญญา และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๔๕
- ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีจ่ายค่าเบี่ยงเบนและค่าเดินทางของพยานบุคคล พยานผู้ทรงคุณวุฒิ พยานผู้เชี่ยวชาญ และพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๔๕
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ประมวลกฎหมายอาญา
- พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔
- พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐
- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ
- อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 256 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วย

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การถอดถอน และการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา 204 วรรคสาม มาตรา 206 มาตรา 207 และมาตรา 209 (2) มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นไปตามมาตรา 243

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 257 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(2) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(3) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(4) ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและ
เป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

(5) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อร์ัฐสภา
หรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(6) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(7) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การ
เอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(8) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน
ภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

(9) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึง
ผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจาก
บุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ รวมทั้งมีอำนาจอื่นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่
ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรา 15 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้ง ในระดับประเทศ
และระหว่างประเทศ

(2) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการ
ละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณี ระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่
ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ
หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการในกรณีที่ปรากฏว่า ไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ
ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(3) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อ
รัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(4) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้าน สิทธิมนุษยชน

(5) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์การ
เอกชน และองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(6) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน
ภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี และ เปิดเผยต่อสาธารณชน

(7) ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอต่อรัฐสภา

(8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในกรณีที่ ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(9) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา 17 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นส่วนราชการสังกัดรัฐสภาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบปฏิบัติราชการฝ่ายรัฐสภา โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการ

มาตรา 18 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมี หน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

(2) รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการและดำเนินการสืบสวนหรือตรวจสอบเกี่ยวกับเรื่องที่มีการยื่นคำร้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(3) ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

(4) ประสานงานกับหน่วยราชการองค์การเอกชน หรือองค์การอื่นในด้านสิทธิมนุษยชนในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 22 ในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและมีใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้วให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 23 บุคคลใดที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมีสิทธิยื่นคำร้องโดยทำเป็นหนังสือและต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทน

(2) ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(3) ลายมือชื่อของผู้ร้องหรือผู้ทำการแทนที่ได้รับมอบหมายเป็น หนังสือจากผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง

การร้องเรียนด้วยวาจาให้กระทำได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด คำร้องให้ยื่น ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือจะยื่นต่อกรรมการคนใด คนหนึ่งหรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งต่อไปยังสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือด้วยวิธีการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ

กำหนดก็ได้เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แจ้งผู้ร้องหรือผู้ทำการแทนโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

มาตรา 24 ในกรณีที่มีการร้องเรียนจากผู้ซึ่งถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อองค์การเอกชน ด้านสิทธิมนุษยชน หรือในกรณีที่ปรากฏแก่องค์การเอกชนดังกล่าวว่ามีการกระทำหรือการละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เมื่อองค์การเอกชนดังกล่าวได้พิจารณาเบื้องต้นแล้ว เห็นว่ากรณีมีมูลก็อาจเสนอเรื่องให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไปได้

องค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนตามวรรคหนึ่งต้องเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย ซึ่งมีการดำเนินกิจการเกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามที่คณะกรรมการ กำหนดและมีได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือมุ่งคำหาทำไรจากการดำเนินกิจการดังกล่าว

มาตรา 25 ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีใดหรือในกรณีที่คณะกรรมการได้รับคำร้องว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนตาม มาตรา 23 หรือได้รับเรื่องจากองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนตามมาตรา 24 และเห็นว่ากรณี ดังกล่าวมีมูล และอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการแจ้งไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่ถูก อ้างว่าเป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือบุคคลหรือหน่วยงานที่คณะกรรมการเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานนั้นชี้แจงข้อเท็จจริงภายในระยะเวลาที่ คณะกรรมการกำหนดในการแจ้งดังกล่าวให้คณะกรรมการสรุปรายละเอียดข้อเท็จจริงให้เพียงพอ แก่การชี้แจงได้โดยถูกต้องครบถ้วนด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าเรื่องที่รับมาไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือไม่รับไว้พิจารณาให้แจ้งผู้ร้องหรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่ส่งเรื่องทราบโดยไม่ ชักช้า และเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจะส่งเรื่องต่อไปให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการนั้นดำเนินการแก้ไขตามที่เห็นสมควร ต่อไปก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าเรื่องที่รับมาควรได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยองค์กรอื่นซึ่งมี อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการอาจส่งเรื่องให้ องค์กรนั้นพิจารณาได้ไม่ว่าเรื่องดังกล่าวจะอยู่ระหว่าง การดำเนินการของคณะกรรมการในชั้นตอนใด ในกรณีนี้ คณะกรรมการอาจมีหนังสือสอบถามผล การดำเนินการไปยังองค์กรนั้นได้ และหากปรากฏว่าองค์กรนั้นยังมิได้ดำเนินการเป็นประการใด หรือไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณา คณะกรรมการอาจรับเรื่องกลับไปพิจารณาหากเป็นเรื่องที่อยู่ ภายใต้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการได้

ในการส่งเรื่องให้องค์กรอื่นพิจารณาหรือการรับเรื่องกลับไปพิจารณาตามวรรคสามให้ คณะกรรมการแจ้งให้ผู้ร้องหรือองค์การเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนที่ส่งเรื่องทราบโดยไม่ชักช้าด้วย

มาตรา 26 เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการชี้แจงข้อเท็จจริงตาม มาตรา 25 วรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยต้องให้โอกาสผู้ร้อง

หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงรายละเอียด และเสนอพยานหลักฐานตามสมควรเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่มีการอ้างว่าเป็น การละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามวรรคหนึ่ง หากคู่กรณีต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าคณะกรรมการ คู่กรณีมีสิทธินำ ทุนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้ามาในกระบวนการพิจารณาตรวจสอบได้ตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนด

ในการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการ อาจแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อทำหน้าที่ สืบสวนและสอบสวนข้อเท็จจริง รับฟังคำชี้แจงและพยานหลักฐานและจัดทำรายงานตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนดเสนอต่อคณะกรรมการได้ ในการนี้ ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการ เว้นแต่ คณะกรรมการจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการอาจแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานก็ได้

มาตรา 27 ในระหว่างการพิจารณาตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของ คณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าอาจดำเนินการ ไกล่เกลี่ยได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการ ไกล่เกลี่ยบุคคลหรือหน่วย งานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คู่กรณีทำความตกลงเพื่อประนีประนอมและ แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ถ้าปรากฏว่าคู่กรณียินยอม ตกลงเพื่อประนีประนอมและ แก้ไขปัญหาและคณะกรรมการเห็นว่า การตกลงนั้นอยู่ในกรอบของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ให้ คณะกรรมการจัดให้มีการจัดทำข้อตกลงระหว่างคู่กรณีเป็นหนังสือไว้ และให้ยุติเรื่อง

ในกรณีที่ปรากฏแก่คณะกรรมการในภายหลังว่ามีการปฏิบัติ ไม่เป็นไปตามข้อตกลงเป็น หนังสือตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ดำเนินการพิจารณาตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา 28 ภายใต้บังคับ มาตรา 27 เมื่อคณะกรรมการได้ ดำเนินการตรวจสอบเสร็จสิ้น แล้วหากคณะกรรมการเห็นว่ามีการ กระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิ มนุษยชน ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบซึ่งต้องระบุราย ละเอียดข้อเท็จจริงที่ เกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งการละเมิดสิทธิมนุษยชน เหตุผลที่มีความเห็นดังกล่าว และมาตรการการ แก้ไขปัญหาการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งต้องกำหนดไว้ชัดแจ้งว่าบุคคลหรือหน่วยงานใดมีหน้าที่ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องใดและด้วยวิธีการอย่างไร รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการตาม มาตรการดังกล่าว

ในการกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจกำหนดให้บุคคลหรือหน่วยงาน ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ด้วยวิธีใดที่เห็น เหมาะสมเพื่อป้องกันมิ ให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะทำนองเดียวกันอีกก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการกระทำหรือละเลยการกระทำ ดังกล่าวไม่เป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่มีการปฏิบัติที่ไม่เป็น ธรรมซึ่งสมควรแก่การแก้ไขเยียวยาความเสียหาย

ให้กับผู้ถูกกระทำ เช่นว่านั้น คณะกรรมการอาจกำหนดแนวทางการแก้ไขเพื่อแจ้งให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการตามความเหมาะสมภายใต้อำนาจหน้าที่ของบุคคลหรือหน่วยงานนั้นได้

ให้คณะกรรมการแจ้งรายงานผลการตรวจสอบไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการตามรายงานผลการตรวจสอบโดยเร็ว และในกรณีที่เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีการยื่นคำร้องให้แจ้งไปยังผู้ร้องทราบด้วย

มาตรา 29 เมื่อบุคคลหรือหน่วยงานได้รับแจ้งรายงานผลการตรวจสอบตาม มาตรา 28 แล้วให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดและแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบ

ในกรณีที่การดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนไม่อาจกระทำให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้บุคคลหรือหน่วยงานขอขยายระยะเวลาการดำเนินการไปยังคณะกรรมการพร้อมทั้งเหตุผลและระยะเวลาที่ขอขยายก่อนที่กำหนดระยะเวลาเดิมจะสิ้นสุดลง แต่ทั้งนี้ห้ามมิให้ขอขยายระยะเวลาการดำเนินการมากกว่าสองครั้ง

มาตรา 30 เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตาม มาตรา 29 แล้ว ถ้าบุคคลหรือหน่วยงานมิได้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือดำเนินการแล้วแต่ยังไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการรายงานต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับการรายงาน ในการนี้ให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดในการใช้อำนาจตามกฎหมาย เพื่อการสั่งการของนายกรัฐมนตรีด้วยเว้นแต่การดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นไม่อยู่ในอำนาจของนายกรัฐมนตรีที่จะสั่งการได้ ให้คณะกรรมการดำเนินการตาม มาตรา 31 มาตรา 31 ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการหรือสั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา 30 ให้คณะกรรมการรายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ในการรายงานต่อรัฐสภาดังกล่าว หากคณะกรรมการเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม คณะกรรมการจะเผยแพร่กรณีที่ไม่มีดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นให้สาธารณชนทราบก็ได้

มาตรา 32 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพื่อให้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการหรืองานใด ๆ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณาได้

(2) มีหนังสือเรียกบุคคล นิติบุคคล หรือหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องมาให้อธิบายหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องมาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด การส่งหนังสือเรียกให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักงานของผู้รับในกรณีที่ไมอาจส่งหนังสือเรียกให้แก่ผู้รับตามวิธีดังกล่าวได้หรือไม่มีการปฏิบัติตามหนังสือ

เรียกภายใน ระยะเวลาอันสมควร ให้คณะกรรมการส่งโดยวิธีดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง หรือจะจัดส่งโดยวิธีอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

(3) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไป ในเคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้อง กระทำเท่าที่จำเป็นและโดยไม่ชักช้า ก่อนการตรวจสอบหรือรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวให้กรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับ มอบหมายแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนและเท่าที่สามารถกระทำได้ให้ ดำเนินการต่อหน้าผู้ครอบครองหรือดูแลสถานที่หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือถ้าหากบุคคลดังกล่าวนั้นไม่ได้ก็ให้ดำเนินการต่อหน้าบุคคลอื่น อย่างน้อยสองคนซึ่งได้ขอรับรองมาเป็นพยาน ในการนี้ ให้ผู้ครอบครอง หรือดูแลสถานที่ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นไปโดยสะดวก

(4) วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง และค่าเดินทางของพยานบุคคลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่คณะกรรมการ แต่งตั้งเพื่อทำการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

มาตรา 33 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่คณะกรรมการแต่งตั้งเพื่อทำการ ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๒๖
แห่ง พ.ร.บ.คณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

บันทึกการให้ถ้อยคำ

สถานที่

วันที่

เรื่อง

.....

ข้าพเจ้า อายุ ปี

ตำแหน่ง..... อยู่บ้านเลขที่ หมู่

ที่ ถนน แขวง / ตำบล

..... เขต / อำเภอ..... จังหวัด

..... โทรศัพท์

ขอให้ถ้อยคำต่อ..... ตำแหน่ง

..... กรณีตามคำร้องที่ ด้วยความสัตย์

จริงทั้งสิ้น ดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ) ผู้ให้ถ้อยคำ

(ลงชื่อ) ผู้บันทึก/พิมพ์/อ่าน

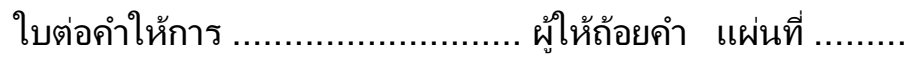
ใบต่อคำให้การ ผู้ให้ถ้อยคำ

[illegible]

(ลงชื่อ)

ผู้ให้ถ้อยคำ

(ลงชื่อ) ผู้บันทึก/พิมพ์/อ่าน

คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ 35

(ลงชื่อ) พยาน

(.....)

พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๒๖
แห่ง พ.ร.บ.คณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

บันทึกผลการแสวงหาข้อเท็จจริง

กรณี

๑. ประเด็นที่แสวงหาข้อเท็จจริง

.....

๒. พยานหลักฐานที่ได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริง

๒.๑ บันทึกการให้ถ้อยคำของ

ลงวันที่ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ)

๒.๒ สำเนาบันทึกการจับกุม

ของสถานีตำรวจ ลงวันที่

(รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ)

๒.๓

๒.๔

๓. ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้

พิจารณาจากพยานหลักฐานแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า

๔. ความเห็นของพนักงานเจ้าหน้าที่

พิจารณาแล้วเห็นว่า

ลงชื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่

(.....)

พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๒๖
แห่ง พ.ร.บ.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

บันทึกสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่

วันที่

เรื่อง

ข้าพเจ้า ตำแหน่ง.....

สังกัด โทรศัพท์

ได้บันทึกสถานที่เกิดเหตุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

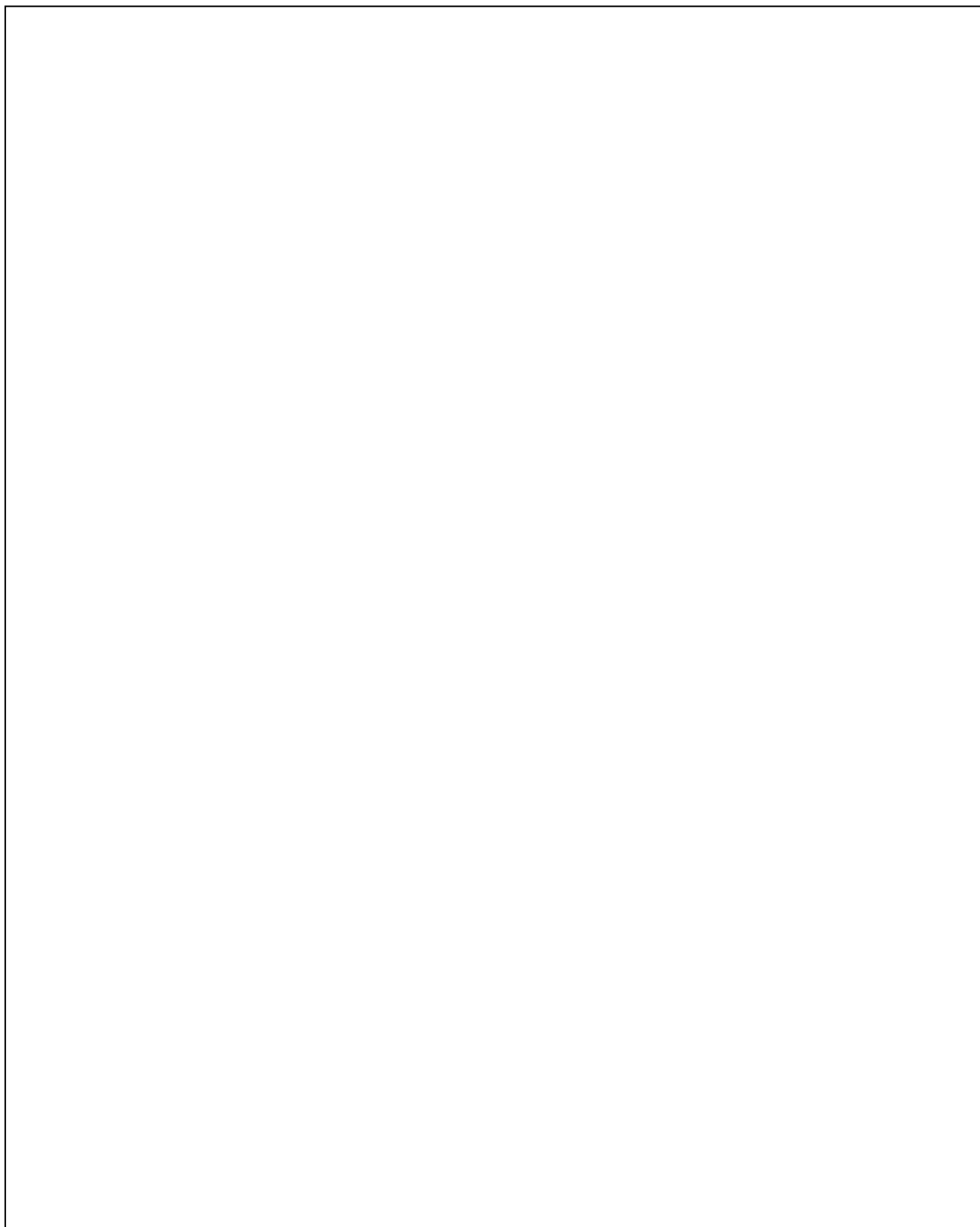
.....

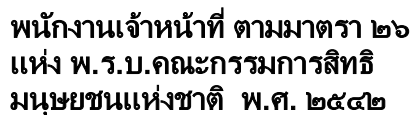
.....

(ลงชื่อ)ผู้บันทึก
(.....)

ภาพถ่ายหรือแผนผังสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่

วันที่

เรื่อง

ข้าพเจ้า อายุ ปี

สังกัด

อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ถนน แขวง/ตำบล

เขต/อำเภอ จังหวัด โทรศัพท์

โน้จนะผัร่ง

ข้าพเจ้า อายุ ปี

สังกัด อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่

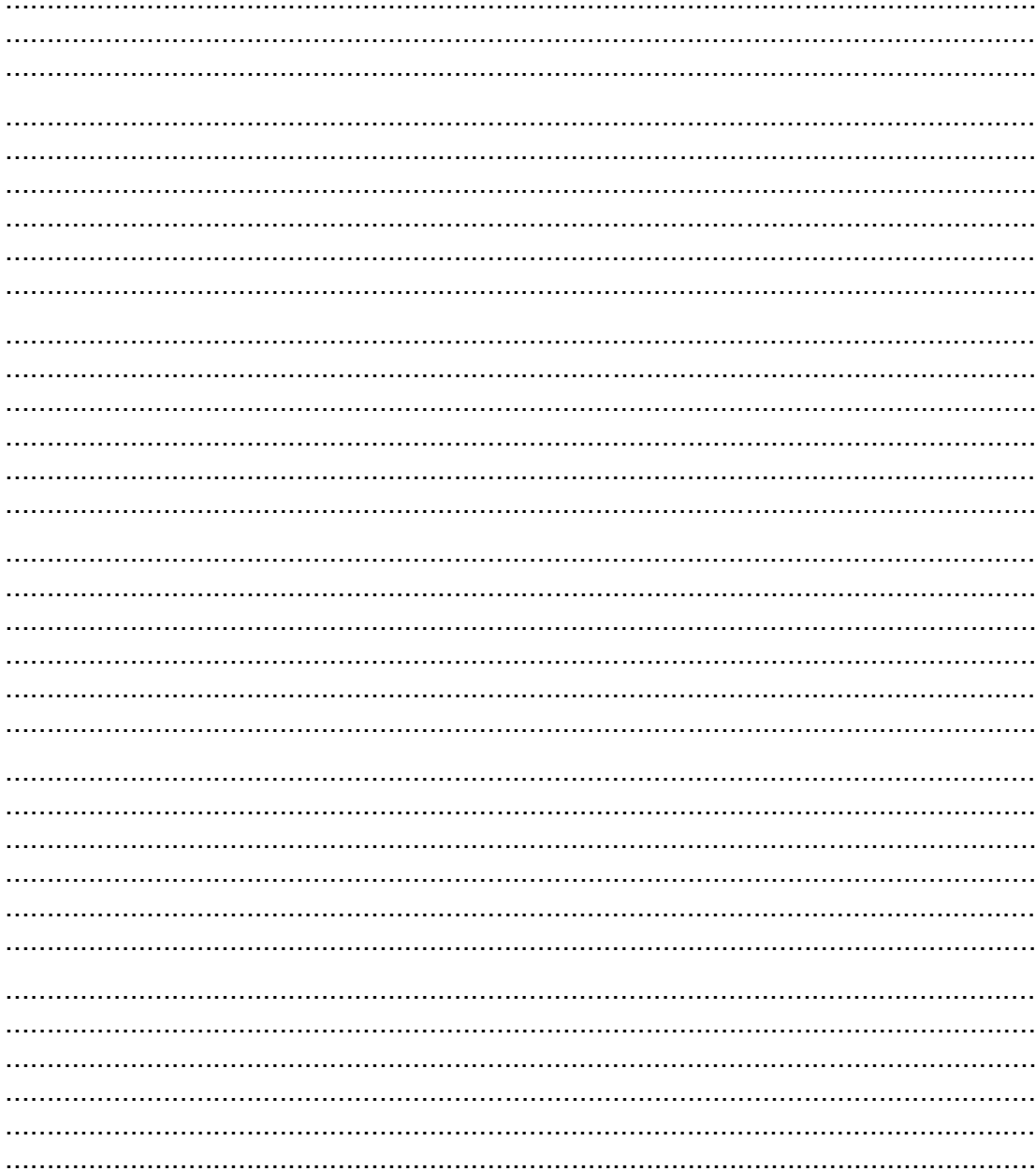
ถนน แขวง/ตำบล

เขต/อำเภอ จังหวัด

โทรศัพท์ ในฐานะผู้ถูกร้อง

ได้ตกลงประนีประนอมจากการไกล่เกลี่ย โดยมีข้อตกลงร่วมกัน ดังนี้

[illegible]

(ลงชื่อ) ผู้ถูกร้อง

ใบต่อบันทึกข้อตกลงไกล่เกลี่ย แผ่นที่.....

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

(ลงชื่อ) ผู้ร้อง
(.....)

(.....)
(ลงชื่อ) ผู้ถูกร้อง
(.....)

(ลงชื่อ)ผู้ไกล่เกลี่ย
(.....)

ง. ศูนย์ประสานงานพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำโครงการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อทำงานเชิงรุกและเพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการตรวจสอบการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และได้มีการจัดฝึกอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งครบทั้ง 8 ภาควรรวม 16 จังหวัด เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วในการติดต่อประสานงานระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่กับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการจัดส่งข้อมูลข่าวสารเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบศูนย์ประสานงานพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

1. **นางรัตติยา โป่งฟ้า** เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน 7 ว
โทรศัพท์ 02-1413923
โทรสาร 02-1439576
มือถือ 080-0069017
Email Ratteeya@hotmail.com
2. **นายวัชรชนะ วงศ์สินนาค** เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน
โทรศัพท์ 02-1413927
โทรสาร 02-1439576
มือถือ 087-5224890
Email bleezy_6@hotmail.com
3. สถานที่ทำงานของศูนย์ประสานงาน สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย (กลุ่มงานประสานงานเครือข่าย) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารบี ชั้น 6-7 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

จ. ค่าตอบแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้อำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานโดยทำหน้าที่ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ตามระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าเดินทางของพยานบุคคล พยานผู้ทรงคุณวุฒิ พยานผู้เชี่ยวชาญ และพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2545 ข้อ 3 ได้ให้คำนิยามคำว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง บุคคลภายนอกที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยบุคคลดังกล่าวมีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายได้ดังนี้

1. ค่าเบี้ยเลี้ยง โดยสามารถเบิกได้ในลักษณะเหมาจ่ายเป็นรายวันๆละ 300 บาท ต่อคน
2. ค่าพาหนะ โดยสามารถเบิกได้เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินอัตราค่าโดยสารและค่าธรรมเนียมรถไฟบนชั้น 2 ปรับอากาศ หรือรถโดยสารเดินทางปรับอากาศ 24 ที่นั่ง และกรณีนำรถยนต์ส่วนตัวเดินทางใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันรถยนต์ในอัตราลิตรละไม่เกิน 2 บาท
3. ค่าที่พัก โดยสามารถเบิกได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินวันละ 800 บาท

สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิเบิกค่าพาหนะและค่าที่พักจากส่วนราชการได้ให้มีสิทธิเบิกได้เท่าอัตราของส่วนราชการ (ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ.2550 และตามหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 046.4/ว5 ลงวันที่ 31 มกราคม 2554)

คณะผู้จัดทำเอกสาร

ที่ปรึกษา	พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัด	กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
	นายโสพล จริงจิตร	ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
	นายบุญเกิด สมนึก	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย
คณะผู้จัดทำ	นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและวิชาการ
	นายขรรค์ชัย คงเสน่ห์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยสิทธิมนุษยชน
	นายกฤษฎา งามสินจำรัส	ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน 3
	นางรัตติยา โป่งฟ้า	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน 7 ว.
	นายเชิดชัย ยุสเบรमानนท์	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน 5
	นายณณนาท คุ่มไพบูลย์	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน 5
	นายเอกลักษณ์ ภูมิศาสตร์รา	นิติกร
	นายวัฒนชะ วงศ์สินนาค	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน
	ออกแบบปกและรูปเล่ม	
	นายประพาส สาลิกานนท์	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน 6

การจัดส่งเอกสารคู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่

คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่จัดส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 16 จังหวัด

- ☐ ศูนย์ดำรงธรรม
- ☐ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด
- ☐ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด
- ☐ เรือนจำจังหวัด
- ☐ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด
- ☐ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
- ☐ สภานายความจังหวัด

2. พนักงานเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดประจำจังหวัด รวม ๓๑๑ คน

☐ กาญจนบุรี จำนวน ๑๙ คน	☐ ขอนแก่น จำนวน ๑๘ คน
☐ ชลบุรี จำนวน ๒๓ คน	☐ เชียงราย จำนวน ๑๙ คน
☐ เชียงใหม่ จำนวน ๑๐ คน	☐ ตาก จำนวน ๑๙ คน
☐ นครปฐม จำนวน ๙ คน	☐ นครราชสีมา จำนวน ๒๖ คน
☐ นครศรีธรรมราช จำนวน ๒๓ คน	☐ พระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒๑ คน
☐ พิษณุโลก จำนวน ๒๕ คน	☐ ระยอง จำนวน ๑๗ คน
☐ สมุทรปราการ จำนวน ๑๖ คน	☐ สุราษฎร์ธานี จำนวน ๒๓ คน
☐ อุตรดิตถ์ จำนวน ๒๐ คน	☐ อุบลราชธานี จำนวน ๒๓ คน

